

CEVROINSTITUT

[vysoká škola]

3.

HISTORIE, VZNIK, POSTAVENÍ A ÚLOHA BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ ČESKÉ REPUBLIKY

ivan.bilek@email.cz

ivan.bilek@vsci.cz

HISTORIE SLUŽEBNÍHO POMĚRU ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA

- Služební právo vykazovalo znaky kariérního systému, především:
 - veřejnoprávní služební poměr ke státu založený jmenováním
 - trvalost a zásadní nezrušitelnost služebního poměru (tzv. definitiva)
 - zaručený platový postup
- Ústavní listina přikazovala veřejným zaměstnancům
 - dbát v úřední činnosti ústavních a jiných zákonů
 - věrnost a poslušnost vládě
 - výkon služby s vynaložením všech sil a se vší horlivostí nestranný, svědomitý a nezištný
 - úředník měl být vždy pamětliv hájení veřejných zájmů
- Povinnosti státního úředníka v zájmu vážnosti služebního postavení (a s ohledem na stát jako výsostného zaměstnavatele) prostupovaly i do soukromí úředníků
 - povinnost chovat se náležitě i mimo službu
 - zákaz účasti ve spolcích, jejichž snahy nebo způsoby by se přičily povinnostem úředníka
 - povinnost hlásit uzavření sňatku

HISTORIE SLUŽEBNÍHO POMĚRU ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA

- Za porušení služebních nebo stavovských povinností mohl představený uložit pořádkový trest (výstraha, pokuta), nebo cestou disciplinárního řízení disciplinární trest (o důtka, pozastavení platového postupu a konečně nejtěžší disciplinární trest – propuštění ze služby)
- Hlavní výhodou státní služby byla jistota skýtaná definitivním služebním poměrem
- Některé další výhody týkající se podmínek služby a sociálního zabezpečení, především pak platový systém, měly zajišťovat loajalitu zaměstnanců ke státu, zájem setrvat v jeho službách a chovat se a jednat v souladu s jeho požadavky
- Opatření ve státní službě v prvních letech ČSR se týkala některých skupin zaměstnanců, mj. zajištění legionářů
- Pozoruhodné je, že už v r. 1924 bylo nutno přikročit k reorganizaci z úsporných důvodů vyvolaných rozrůstáním veřejné správy a jejích zaměstnanců

HISTORIE SLUŽEBNÍHO POMĚRU OBDOBÍ PROTEKTORÁTU

- Mnichovská dohoda podepsaná 29. září 1938 a po ní následující události velmi rušivě zasáhla i do činnosti státní služby
- Dne 15. března 1939 obsadila naše území německá vojska a byl vyhlášen Protektorát Čechy a Morava. Docházelo k zatýkání obyvatel a samozřejmě se to dotklo i členů státní správy
- Nacistická okupace rozvrátila státní službu zejména odstraňováním politicky nespolehlivých českých zaměstnanců (na čelném místě bývalých legionářů) především z vedoucích míst, rasovým pronásledováním židovských spoluobčanů a nuceným pracovním nasazováním úředníků v říši nebo do vojensky důležitých odvětví v tzv. protektorátu
- Právní úprava státní služby byla doplněna o tendenční ustanovení "krve a půdy", na jejichž základě byla stíhána tzv. protistátní činnost státních zaměstnanců
- Zaměstnanci státní služby byli zcela v područí okupační správy

HISTORIE SLUŽEBNÍHO POMĚRU POVÁLEČNÉ OBDOBÍ

- Po válce bylo nutno zrušit okupační opatření odporující československému právu a napravit v mezích možností škody způsobené okupační mocností.
- Dekrety prezidenta republiky došlo k odškodnění zaměstnanců, kteří utrpěli újmu v souvislosti s politickými poměry za okupace na právech a nárocích ze služebního poměru, resp. k jejich reaktivaci a renominaci, a k očištění veřejné správy od osob, které kolaborovaly s okupanty
- Úkoly státu se v tomto období zaměřovaly především na udržování veřejného pořádku a bezpečnosti

HISTORIE SLUŽEBNÍHO POMĚRU KOMUNISTICKÁ NADVLÁDA

- Období totality znamenalo mimo jiné "zestátnění" veřejné služby a cílené podřízení státní správy ideologii a politice vládnoucí komunistické strany
- Dochází k čistkám státního aparátu a jeho doplňování „uvědomělými kádry“ s odůvodněním třídní a politické spolehlivosti. Krátce po únoru 1948 v rámci tažení proti privilegiím „bílých límečků“ začíná docházet k likvidaci „služebního práva“
- Desetitisíce úředníků byly převedeny do výroby
- Kádrová politika založená na politických prověrkách a na systému nomenklaturních funkcí nahrazuje dosavadní fungující demokratické instituty státní služby
- Vedoucí funkce a funkce na vyšších stupních služební hierarchie byly obsazovány členy strany, nebo pracovníky prověřenými stranickými sekretariáty
- V r. 1950 zákonem o pracovních a platových poměrech státních zaměstnanců a tzv. soudcovským zákonem byly právní poměry zaměstnanců ve státní správě a v justici převedeny do obecného pracovního režimu s nepostradatelnými odchylkami
- Přijetím zákoníku práce byl dovršen proces unifikace zaměstnaneckého práva

HISTORIE SLUŽEBNÍHO POMĚRU KOMUNISTICKÁ NADVLÁDA

- Státní zaměstnanci nebyli ve služebním poměru a jejichž pracovní a platové podmínky od této doby upravoval zmíněný zákon
- Další podrobnosti upravovaly předpisy nižší právní síly vydané na základě zmocnění v tomto zákoně
- Takovým předpisem byla např. vyhlášky Ministerstva vnitra o pracovních a platových poměrech příslušníků veřejných požárních sborů z povolání a příslušníků velitelství požární ochrany
- Příslušníkem sboru se podle uvedeného předpisu mohl stát pouze československý občan, který byl státně spolehlivý, bezúhonný, tělesně a duševně způsobilý pro vykonávané činnosti, měl potřebnou politickou a odbornou způsobilost, vykonal vojenskou službu podle branného zákona a nejméně po dobu dvou let pracoval ve výrobě

HISTORIE SLUŽEBNÍHO POMĚRU KOMUNISTICKÁ NADVLÁDA

- Služební poměry příslušníků ostatních bezpečnostních a ozbrojených sborů, justice a některých služeb (např. zdravotnictví) byly taktéž řešeny formou odklonů od zákoníku práce
- Tak například služební poměr příslušníků Sboru národní bezpečnosti byl na dlouhou dobu rámcově upraven zákonem č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků
- Vzájemná práva a povinnosti příslušníků upravovaly interní akty vydávané ministrem vnitra
- Zkvalitnění právní úpravy služebního poměru (přes jisté nedostatky, zejména nedůsledné oddělení od civilního práva) přinesl až zákon č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti, který byl reakcí na kodifikaci "socialistického" pracovního zákonodárství

HISTORIE SLUŽEBNÍHO POMĚRU OBNOVENÍ DEMOKRACIE

- V ČR byl přijat zákon ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie ČR, který se však nezabýval zátěží předchozího zákona - zejména prorůstání smluvních prvků do služebního poměru a nežádoucí přiblížení služebního práva k úpravě pracovního poměru
- tímto zákonem byly upraveny služební poměry příslušníků PČR a Vězeňské služby
- Hasičský záchranný sbor a Celní správa České republiky, jejichž příslušníci zůstávali nadále v pracovním poměru, se každý "na vlastní pěst" pokoušely o změnu tohoto stavu
- úspěšnější byla Celní správa, neboť byla podřízena Ministerstvu financí a náklady na převedení několika tisíc příslušníků z pracovního do služebního poměru tvořily hlavní překážku realizace uvedené změny
- nejdříve se proto našly prostředky pro celníky, kteří zákonem č. 113/1997 Sb., celní zákon, vstoupili ke dni 1. července 1997 do služebního poměru
- zákonem č. 238/2000 Sb., o HZS a o změně některých zákonů, zřízen služební poměr i příslušníkům tohoto bezpečnostního sboru k 1. lednu 2001

HISTORIE SLUŽEBNÍHO POMĚRU DEMOKRATICKÉ POMĚRY

- Nynější zákon o služebním poměru byl připravován počátkem minulého desetiletí, v době, kdy zde vládla Česká strana sociálně demokratická a ministrem vnitra byl Stanislav Gross
- zákon přechodí, který platil od roku 1993 byl normou zastaralou, již nevyhovující pro dynamický rozvoj společnosti
- platil také zpočátku pouze pro policii a vězeňskou službu a akcentoval pouze potřeby těchto dvou sborů a v podstatě převzal atributy předchozí normy ze 70. let minulého století
- nový zákon o služebním poměru byl připraven odborníky z akademické sféry i z praxe a bohužel se stal hříčkou v rukách politiků, kteří chtěli do zákona vpravit své představy, zpravidla iniciované konkrétními lobbyistickými skupinami, sledujícími pouze své vlastní zájmy
- viz např. naprosto zbytečné zachování terminologie vojenských hodností přešlo do „označení služební hodnost“

HISTORIE SLUŽEBNÍHO POMĚRU REFORMNÍ ZÁKON

- Ke schválení zákona došlo v roce 2003, tedy cca jeden rok po volbách, které vyhrála ČSSD a vytvořila vládní koalici s KDU-ČSL a Uníí svobody, jeho účinnost byla předpokládána od roku 2005, tedy před blížícími se volbami dalšími
- schválení proběhlo díky tehdejšímu bezpečnostnímu expertu ODS, budoucímu ministru vnitra Ivanu Langerovi, který vládní koalici, která zdaleka nebyla v této věci jednotná, nabídl pomoc výměnou za prosazení reformních prvků, které se staly významnými postuláty novodobého služebního poměru na více než jedno desetiletí
- nicméně ze zákona se poté stalo politikum, jeho účinnost byla dvakrát odložena a do doby nabytí účinnosti byl desetkrát novelizován
- nejméně v jednom případě se o to postaral tehdejší představitel opozice v koalici M. Kalousek, který tento zákon označil na půdě zákonodárského sboru za „*nastraženou past*“, která „*prvního ledna sklapne*“
- tím mínil právě výsluhové nároky, které v původním konceptu, který schválili i jeho tehdejší lidovci, činily až 60 % platu a odchodné až 8 platů, důvodem bylo i poměrně výrazné navýšení platů sloužícím příslušníkům
- tato úprava v té době již platila na Slovensku, které od ČR tento zákon převzalo v původní podobě

HISTORIE SLUŽEBNÍHO POMĚRU REFORMNÍ ZÁKON

- S účinností zákona se pojila změna v oblasti hodnocení příslušníků, aplikace kariérního řádu, zařazování do služebních hodností, systém označování těchto hodností apod.
- právě s tím se řada lidí, zejména v řídicích pozicích nedokázala vyrovnat a služební poměr opustila
- tehdejší zákon o služebním poměru byl schválen za vydatné podpory opoziční ODS a tak zákon, který odrážel levicové cítění tehdejší hlavní vládnoucí strany byl podpořen konzervativní pravicovou stranou
- ideologie byla odsunuta a v průběhu projednávání zákona ve druhém čtení byly navrženy poslanecké pozměňovací návrhy, které byly většinově akceptovány
- nový zákon se tak mohl stát součástí budoucí reformy Policie České republiky, připravené a realizované v letech 2007-2010
- v současné době existují významné snahy o změny sl. poměru

BEZPEČNOSTNÍ SBORY ČESKÉ REPUBLIKY

Jsou definovány zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů

HISTORIE POLICIE

- Československo po svém vzniku v roce 1918 převzalo právní řád Rakouska-Uherska a v souvislosti s tím přešla do jeho služeb rakouská organizace státních policejních úřadů, četnictva i komunální policie
- Policii spravovalo Ministerstvo vnitra, pod které spadalo četnictvo, silniční a říční policie
- V roce 1919 vzniklo rovněž zpravodajské oddělení, jenž se zabývalo státně politickou agendou a evidencí cizinců
- V průběhu prvních dvaceti let existence samostatného československého státu došlo ke značnému rozvoji a zdokonalení převzaté organizační struktury
- Byly zřizovány nové specializované útvary, které vykonávaly nové metody činnosti a používaly nové technické prostředky

HISTORIE POLICIE

- V období 2. světové války byla policie i četnictvo podřízena nacistickému Německu
- Gestapo policii využívalo např. k předvádění zájmových osob, ostraze nádraží při transportu vězňů atd.
- Po konci 2. světové války začalo docházet k obnovování stavu před válkou, ale bohužel tato snaha byla přerušena komunistickým převratem v únoru 1948
- V průběhu 50. a 60. let docházelo k mnoha reorganizacím Sboru národní bezpečnosti, které vycházely ze sovětského vzoru

HISTORIE POLICIE

- V důsledku federativního uspořádání Československa od 1. ledna 1969 byla otázka bezpečnosti svěřena do působnosti federálního ministerstva vnitra, jemuž byly podřízeny ministerstva vnitra obou republik
- Realizace principů federativního státoprávního uspořádání byla dána v novém zákoně o SNB ze dne 24. dubna 1974. Rozhodnutím vlády byly zřízeny také pohotovostní útvary VB
- Koncepce zákona č. 40 z roku 1974 o Sboru národní bezpečnosti vycházela z politického stavu na počátku sedmdesátých let v Československu
- Zákon byl postaven na vedoucí úloze KSČ, jednotě SNB a prioritní ochraně majetku v socialistickém vlastnictví
- Organizace, systém a řízení SNB vycházely z principu jednoty SNB a jeho podřízenosti ministru vnitra ČSSR

HISTORIE POLICIE

- V období komunismu vykonávala policie prostřednictvím Veřejné bezpečnosti běžné činnosti, které jsou pro ni v demokratických státech typické, ale na druhou stranu byla využívána komunisty k perzekuci jejich politických odpůrců pomocí nechvalně proslulé Státní bezpečnosti
- Tento stav byl ukončen sametovou revolucí v listopadu 1989, kdy policie začala plnit úkoly, které jsou pro ni ve svobodných zemích typické a opět započala nestranně sloužit veřejnosti
- V tomto období byla provedena řada organizačních změn, jenž výraznou měrou ovlivnily všechny útvary policie

HISTORIE HASIČŮ

- Po roce 1918 fungovaly na území Československa veřejné požární jednotky, které se skládaly z profesionálních hasičů, tyto jednotky ale působily pouze jen v některých větších městech
- V ostatních městech a obcích zajišťoval požární ochranu starosta prostřednictvím dobrovolných hasičských sborů, tento stav nebyl ovšem dostačující
- V období protektorátu byl ustanoven pluk požární policie Čechy – Morava, který se skládal z českých četníků a příslušníků finanční stráže
- Součástí pluku byli také důstojníci, což byli němečtí inženýři. Pluk byl řízen velitelstvím četnictva v protektorátu
- Po válce byl pluk rozpuštěn a jeho příslušníci se vrátili ke svým původním jednotkám
- Po skončení války byla požární ochrana zajišťována národními výbory pomocí dobrovolných, profesionálních a závodních hasičů. Hasičstvo bylo podřízeno Ministerstvu vnitra

HISTORIE HASIČŮ

- Změna politického režimu v roce 1989 ovlivnila profesionální hasiče nejméně ze všech příslušníků bezpečnostních sborů a to zejména z důvodů jimi vykonávaných druhů činností.
- Ovšem i tak si HZS ČR prošel procesy změn a nezadržitelného vývoje. Tyto procesy vyvrcholily na přelomu milénia, kdy pod Ministerstvo vnitra přešla problematika civilního nouzového plánování, krizového řízení, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva.
- HZS ČR hraje v současné době zásadní roli v přípravách státu na mimořádné události, kterými jsou například hrozby terorismu, průmyslových havárií nebo živelných katastrof.
- HZS ČR je základem integrovaného záchranného systému

HISTORIE CELNÍ SPRÁVY

- Celnické řemeslo je jedním z nejstarších povolání na světě. Zmínku o něm najdeme již dokumentech pocházející z období Mezopotámie. Svědectví o existenci celníků nalezneme i v Písmu svatém
- Československá republika stejně jako u Policie, převzala systém výkonu celní správy od zaniklého Rakouska – Uherska
- Za období první republiky byl výkon celní správy zajišťován celními úřady, Celní správa stejně jako dnes byla řízena Ministerstvem financí
- Vedlejší činnosti a ostrahu hranic prováděla finanční stráž
- K rozvoji československého celnictví výrazně přispěl Celní kodex z roku 1927, jehož autorem byl JUDr. Emil Martinec. Tento kodex byl v tehdejší době jedním z nejpokrokovějších v Evropě
- O čemž svědčí fakt, že byl používán až do roku 1952, s výjimkou období protektorátu, kdy byl zbytek Československa součástí německé celní unie

HISTORIE CELNÍ SPRÁVY

- Po konci 2. světové války došlo k obnovení celní správy po vzoru první republiky. V roce 1948 bylo rozhodnuto, že celní správu budou vykonávat národní výbory, ale tento model se neosvědčil a celní správa přešla pod Ministerstvo zahraničního obchodu
- V období socialismu bylo celnictví budováno po vzoru Sovětského svazu. Činnost celní správy spočívala zejména v kontrolní činnosti, která sloužila ke statistickým účelům, fiskální činnosti celní správa téměř nevykonávala.
- Organizace celní správy bylo dvojstupňovitá. Součástí Ministerstva zahraničního obchodu byla ústřední celní správa, která spravovala celnice, jejichž počet se v průběhu let měnil (od počtu 86 po 38)
- V důsledku vzniku československé federace v roce 1968 byla vytvořena dvě celní ředitelství. Jedno se sídlem v Praze pro Českou socialistickou republiku a druhé se sídlem v Bratislavě pro Slovenskou socialistickou republiku
- Celní ředitelství podléhala ústřední celní správě, která byla součástí federálního ministerstva zahraničního obchodu. Tento stav trval až do roku 1989

HISTORIE CELNÍ SPRÁVY

- Nová politická situace po listopadu 1989 si vynutila změny v celém správním aparátu státu
- Rozhodnutím ministra zahraničního obchodu koncem roku 1992 byla Ústřední celní správa se všemi svými podřízenými složkami převedena z působnosti federálního ministerstva zahraničního obchodu do působnosti federálního ministerstva financí
- Celníci se vrátili ke svému původnímu poslání, jímž je výběr cla a provádění celního řízení a dohledu
- 1. května 2004 vstoupila Česká republika do Evropské unie. Zanikly hraniční celní úřady. Výjimkou jsou mezinárodní letiště, např. na Letišti Václava Havla Praha
- Celní správa ukončila pravidelné kontroly na hraničních přechodech a prošla složitým procesem transformace a organizačních změn

HISTORIE CELNÍ SPRÁVY

- Celní správě byly přiděleny k původním činnostem nové kompetence.
- Např. od r. 2006 převzala kompetenci k vybírání a vymáhání většiny pokut, poplatků a odvodů uložených jinými správními orgány, kterou z důvodu, že ukladatelem je jiný orgán, než který vybírá nebo vymáhá, se nazývá „dělenou správou“
- K dalšímu rozšíření působnosti celních úřadů na území celé ČR při výkonu vybrané působnosti došlo od 29. 7. 2016 a právě od tohoto data mohou celní úřady vykonávat vybranou působnost po celé ČR
- Od r. 2017 vstoupil v účinnost nový zákon, který upravuje hazardní hry, podmínky k jejich provozování nebo též působnost správních orgánů v oblasti provozování hazardních her, lze i blokovat internet
- Vybranou působností se rozumí provádění vyhledávací činnosti při správě daní nebo správě cel, dále pak provádění daňové kontroly, postupů k odstranění pochybností nebo jiných kontrolních postupů při správě daní nebo správě cel

HISTORIE VĚZEŇSKÉ SLUŽBY

- Podobně jako u policie a celní správy, tak i v případě vězeňství došlo po vzniku Československa k převzetí justičního a vězeňského systému od Rakouska – Uherska
- Dne 14. prosince 1918 vydal první československý ministr spravedlnosti František Soukup nařízení o služebním slibu pro nově nastupující dozorce a dozorkyně vězňů (den českého vězeňství)
- Od roku 1919 docházelo k postupnému zdokonalování legislativy, organizace a výkonu trestu
- Vězeňství bylo centrálně řízeno příslušným odborem na ministerstvu spravedlnosti, který úzce spolupracoval s Mezinárodní komisí pro trestní právo a vězeňství
- Dohled nad výkonem trestu prováděli domácí komisaři (příslušní okresní prokurátoři), občanští kontroloři (poslanci Národního shromáždění) a od roku 1921 pověření úředníci ministerstva spravedlnosti

HISTORIE VĚZEŇSKÉ SLUŽBY

- V období Protektorátu Čechy a Morava byl zachován dosavadní vězeňský systém. Věznice ale byly využívány pro potřeby německé justice a především gestapa
- Bezprostředně po konci 2. světové války rozhodovaly o umístění do věznic revoluční národní výbory. Na konci roku 1945 byla oblast vězeňství vrácena zpět do kompetence Ministerstva spravedlnosti
- V tomto období byly zřízeny mimořádné lidové soudy, které se zabývaly zločiny spáchanými nacisty a kolaboranty
- V 50. letech bylo vězeňství budováno podle sovětského vzoru. Vězni byli při nástupu trestu zařazováni do věznic (ty byly rozděleny na klasifikační skupiny) nejen podle druhu spáchaného trestu, ale také podle jejich třídního původu
- Trestanci, kteří byli shledáni tzv. třídními nepřáteli, vykonávali nejtěžší práce v nejhorších podmínkách. Vězeňství bylo v tomto období podřízeno Ministerstvu vnitra

HISTORIE VĚZEŇSKÉ SLUŽBY

- V polovině 60. let byla provedena reforma vězeňství, z důvodu mezinárodního tlaku
- V rámci reformy došlo ke změně kategorizace věznic, vězeňství se vrátilo zpět do působnosti Ministerstva spravedlnosti a nově začali v oblasti vězeňství pracovat středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaní odborníci jako vychovatelé, sociální pracovníci, pedagogové a psychologové, vznikl Výzkumný ústav penologický se sídlem v Praze
- Vězeňství v těchto poměrech vytrvalo až do sametové revoluce v roce 1989. Po pádu komunismu byla vyhlášena amnestie, která se vztahovala na trestné činy proti republice a některé další trestné činy
- V souvislosti se vznikem VS došlo k zániku Sboru nápravné výchovy, který plnil úkoly v oblasti vězenství v období komunismu
- Nový zákon o VS byl zpracován v duchu Evropských vězeňských pravidel a velký důraz byl kladen na humanistický přístup k vězňům

HISTORIE GENERÁLNÍ INSPEKCE BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ

- Základním důvodem pro vznik GIBS byla potřeba institucionální nezávislosti vysoce odborně erudovaného orgánu
- trestná činnost příslušníků bezpečnostních sborů je páchána na profesionální úrovni, kvalifikovaným způsobem, se znalostí způsobů protiprávních jednání, která sami jinak rutinně odhalují, včetně velmi dobré znalosti způsobů jejich šetření a stíhání a možností zneužívání těchto znalostí v oblasti metod a forem práce ozbrojených bezpečnostních složek
- vznik GIBS byl proto většinou vnímán jako zrod samostatného a tudíž efektivního a nezávislého nástroje. V tomto směru byla projevována silná politická podpora, ale také podpora odborné i laické veřejnosti

HISTORIE GENERÁLNÍ INSPEKCE BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ

- GIBS vznikla 1. ledna 2012 a navázala na činnost Inspekce ministra vnitra a Inspekci policie, převzala většinu pracovníků a inventáře
- byla vybudována nezávislá a soběstačná instituce v činnostech dosud zajišťovaných rezortem Ministerstva vnitra České republiky a Policií České republiky, směřující k dosažení maximální profesionality a vysoké odborné úrovně
- bylo zajištěno nezávislé plnění úkolů v trestním řízení vedeném s příslušníky a zaměstnanci vybraných bezpečnostních sborů

HISTORIE GENERÁLNÍ INSPEKCE BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ

- GIBS je jediným orgánem v České republice, který je oprávněn provádět tzv. zkoušky spolehlivosti, zavedené v roce 2009 do našeho právního řádu, od 1. ledna 2012 provádí inspekce zkoušky spolehlivosti i vůči dalším určeným bezpečnostním sborům
- zcela novou kompetencí inspekce je sledování a vyhodnocování informací o protiprávní činnosti příslušníků bezpečnostních sborů a vydávání metodických doporučení pro jejich činnost
- vzhledem k nezávislosti a samostatnosti inspekce je při plnění těchto úkolů velmi důležitá znalost prostředí bezpečnostních sborů a spolupráce s jejich vedením.
- samostatný bezpečnostní sbor spolupracuje i s jinými externími subjekty, se státním zastupitelstvím, s vnějšími kontrolními orgány, se vzdělávacími a školskými institucemi
- z právního postavení inspekce vyplývá ekonomická samostatnost s vlastní kapitolou státního rozpočtu

HISTORIE ZPRAVODAJSKÝCH SLUŽEB

- V roce 1945 se základem nové státotvorné činnosti v osvobozeném československém státě se stal Košický vládní program, přijatý dne 5. 4. 1945 první československou vládou Národní fronty Čechů a Slováků v Košicích
- Zemské odbory bezpečnosti měly za úkol organizovat a řídit všechny složky vnitřní národní bezpečnosti v Čechách. Jejich vlastní organizaci tvořila čtyři oddělení:
 - ZOB I - vnitro (vedení, řídilo SNB, StB a kriminální službu)
 - ZOB II - zpravodajský úsek
 - ZOB III - právní a správní úsek
 - ZOB IV - dopravní úsek
- Od té doby docházelo k postupnému vývoji zpravodajských služeb v rámci Státní bezpečnosti jako Správ Federálního ministerstva vnitra

HISTORIE ZPRAVODAJSKÝCH SLUŽEB

vývoj 1974-1988

- I. správa FMV – Hlavní správa rozvědky
- II. správa FMV – Hlavní správa kontrarozvědky pro boj proti vnějšímu nepříteli
- III. správa FMV – Hlavní správa vojenské kontrarozvědky
- IV. správa FMV – Správa sledování
- V. správa FMV – Správa ochrany stranických a ústavních činitelů
- VI. správa FMV – Správa (výkonné) zpravodajské techniky
- X. správa FMV – Správa kontrarozvědky pro boj proti vnitřnímu nepříteli
- XI. správa FMV – Správa kontrarozvědky pro ochranu ekonomiky
- XII. správa FMV – Správa kontrarozvědky v Bratislavě
- XIII. správa FMV – Oborové výpočetní a informační středisko Státní bezpečnosti
- XIV. správa FMV – Správa kontrarozvědky pro boj proti mimořádným a zvláštním formám trestné činnosti
- Správa vyšetřování Státní bezpečnosti
- Správa pasů a víz
- IV. Odbor FMV – Odbor zahraničního tisku

HISTORIE ZPRAVODAJSKÝCH SLUŽEB

- Po rozpuštění Státní bezpečnosti dne 15. 2. 1990 stála rodící se demokracie před nesnadným úkolem
- obecně známý fakt, že každá tajná služba je citlivým barometrem politického režimu, vedl k nesporně správnému rozhodnutí začít tajné služby ČR stavět na zelené louce a nikoliv je pouze demokratizovat kosmetickými úpravami

Bezpečnostní informační služba

- vznikla dne 30. 7. 1994. Cesta k BIS vedla přes tyto organizace:
 - Úřad pro ochranu ústavy a demokracie Federálního ministerstva vnitra (ÚOÚD: 16. 2. 1990 – 19. 12. 1990)
 - Federální informační služba FMV (FIS FMV: 20. 12. 1990 – 30. 6. 1991)
 - Federální bezpečnostní informační služba (FBIS: 1. 7. 1991 – 31. 12. 1992)
 - Bezpečnostní informační služba České republiky (BIS ČR: 1. 1. 1993 – 29. 7. 1994)

HISTORIE ZPRAVODAJSKÝCH SLUŽEB

Úřad pro zahraniční styky a informace Ministerstva vnitra ČR

- se stal vnější zpravodajskou službou samostatné České republiky k 1. 1. 1993
- jednalo se o následnickou organizaci Úřadu pro zahraniční styky a informace Federálního Ministerstva vnitra (UZSI FMV ČR)

Vojenské zpravodajství

- od roku 1990 až do schválení zákona o zpravodajských službách v roce 1994 existovaly dvě, v období komunistického Československa oddělené, součásti vojenského zpravodajství samostatně
 - Vojenská zpravodajská služba (podřízenost náčelníkovi generálního štábu)
 - Vojenské obranné zpravodajství (podřízenost ministrovi obrany)
- Vojenské zpravodajství fakticky vzniklo až od roku 2003, kdy se stalo součástí Ministerstva obrany

ZDROJE

- MATES, Pavel, Jindřich ŠKODA a František VAVERA. *Veřejné sbory*. Praha: Wolters Kluwer ČR a. s., 2011. 384 s. ISBN: 978-80-7357-572-2
- MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva I-IV*. Praha: Police History, 1997-2011
- VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK, *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum 2014. ISBN-978-80-246-2477-8
- <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/zakladni-informace-4/>
- <http://www.policie.cz/clanek/struktura-stb.aspx>
- <http://www.vzcr.cz/shared/clanky/57/Kapitoly%20z%20historie.pdf>

ZKUŠEBNÍ OKRUHY

Historie, vznik, postavení a úloha bezpečnostních sborů ČR

- Historická charakteristika služebního poměru
- Vývoj v období Československé republiky a postavení v protektorátu
- Období komunistické nadvlády
- Obnovení demokracie
- Konstituce bezpečnostních sborů v současnosti